

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԻՍԿ

Տարեկան վեցամսեայ
4 Պոլսոյ համար 6 մեկնա 3 մեկն.
Գաւառաց 7 3 1/2

Direction du journal arménien
HAIRÉNIK. CONSTANTINOPLE
Mérédjan Ruchdi éffendi Han No-49

10
ՓԱՐՍՅ

Օ Ր Ա Գ Ի Ր

10
ՓԱՐՍՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ վերաբերեալ որ եւ
նամակ եւ գրութիւն պէտք է ուղղե
առ Տնօրէն-Խմբագիր Կ. Պօլիս Մէր-
ճան չարքը Րիշտի է՛՛. խան երկրորդ
յարկ թիւ 49:

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

Ա.Զ.Ի. — Երեք օր ետքը փնտռուած «Հայրենիք»-ի իւրաքանչիւր թերթը յետ այսորիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի:

ՏԱՄԱՆԻՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2250

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

1 ԱՊՐԻԼ 1887 (Ն.Տ.) 13 ԱՊՐԻԼ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ԿԱՐՃԿԱՆ. — Այս դաւառը
հին վաւարաւորականի աշխարհա-
գրական մասը կը կազմէ, բնա-
կան բաժանումն է երկու. լեռ-
նային և դաշտային. այս վերջին
մասը վանայ ծովու հարաւային
աւազանը կը կազմէ. միւս մասը
Տիգրիսի մէկ ճիւղին օժանդակ
մը կը բաշխէ:

ՕԴ, ՁՈՐ, ԲՈՒՍԱԿԱՆՈՒ-
ԹԻՒՆ ԵՒ ՏԱՐԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ. — Օդը
բարեխառն է և առողջարար,
ձմեռը կարի երկար և խիստ
ցուրտ, մանաւանդ հարաւային
լեռնոտ մասին. Ձուրը առատ և
մաքուր, միայն դաշտային մասի
մէկ քանի տեղերը ջրի սակաւու-
թիւնը զգալով՝ հակառակ շատ
մը տեղերի ջրաբեր հողերի բու-
սականութեան՝ անջրդի կը մշա-
կեն ցորեն, գարի, սիսեռ, ոսպ,
կտաւատ, առուտ, կորնկան ևն,
ուստի և ի դէպ է դրել թէ՛
Կարճկանու դաշտային մասի հողը
Շիրակայ խմորով դանդաղած կը
թուի լինել. Կարճկան հիւսիսէն
հարաւ ունի 8-9 ժամ տարա-
ծութիւն, արեւելքէն արեւմուտը
10-11 ժամ. Սահմանք են հիւ-
սիսէն՝ վանայ ծով, հարաւէն՝
Տատկոյ և Խիզաշ մասերը, ար-
եւելքէն՝ Ուշտունիք, արեւմուտ-
քէն՝ Կիւղէլ-Տէրէ և Ռահվէն:

ԼԵՐԻՆՔ. ԳԵՏՔ ԵՒ ԱՆՏԱՌՔ. —
Այս դաւառը բնականէն չըջա-
պատուած է անտառուտ լեռնե-
րով և այդ երկույթը իր գեղեցի-
կութեամբ՝ Հայաստանի Ձուրեցե-
րկային նմանութիւն կը տայ դա-
նորա զանազան կողմերէն կը հո-
սին հաղարաւոր վտակներ, որոնք
մաս առ մաս իրերաց հետ միա-
նալով՝ երկու մեծ ճիւղերը կը
կազմեն. որոցմէ մինն՝ դէպ ի
Կարճկանի դաշտի հիւսիսակողմն
ընթանալով՝ լեռնակի մը ստորո-
տի բացուածքէն (1) վանայ ծո-

վը կը թափի. Երկրորդը դէպի
հարաւային արեւելքը և մերթ-
ուղջակի հարաւը դառնալով,
հիւսիսային արեւելքէն «Բէլու»
և «Կանճար» իսկ հարաւային
արեւմուտքէն Ուրանց գիւղերէն
խաղացող գետակներն ալ իր մէ-
ջը ընդունելով, «Կեցան» դաւա-
ռին երկայնութիւնը հիւսիսէն
հարաւ 6 ժամ կտրելէ ետք,
«Կեցան»-ի Սմբէճն Հայ գիւղի
հիւսիսային հարաւակողմը հինգ
վայրկեան բացաղայութեամբ «Կե-
ցան»-ի աւերակ (2) խանի աւեր-
թեւ՝ Կարկառու և Խիզանի Ե-
դէգիսի լեռներէն ծագում առ-
նող Տիգրիսի մէկ ճիւղին կը մի-
անայ:

«Կարճկան»ը՝ որ երբեմն իւր
հիւսիսային լեռանց անտառուտ
վիճակաւ՝ ամբողջ վաւարաւոր-
ական վաւարաւորայտի շտեմարանը
համարուած է, հետզհետէ այդ
յատկութիւնը կորսնցնելու վրայ
է այն յաճախակի անվթութեանց
պատճառաւ՝ որոնք անխիղճ տա-
պաւառները ի դարձ կը գնեն,
որով հիւսիսային մասի լեռանց
անտառները սպառման վիճակին
մօտիկացած և լեռներէն ոմանք
լեռկացած են. եթէ այս վիճակը
շարունակուի. եթէ ընդ հուպ
հարկ եղած հող և խնամք չտար-
ուի, տաճն և հինգ քան տարի
չանցած այժմ երեւցած պու-
րակներն ալ անհետ պիտի լինին.
այն ատեն վանայ մէջը պիտի
տիրէ վաւելիքի մասին մի այն-
պիսի անձկութիւն՝ որ շատերին
ստիպէ չքանալ. թէև Կարճկանի
հարաւային և հիւսիսային Սրեւ-
մուտակողմը 6-7 ժամ հեռաւոր-
ութեամբ «Կեցան» դաւառի
լեռները մեծ համալու ունին ի-

ճառաւ. բնականապէս սստ խոցըն-
դոտի հանդիպելով պիտի լճանար
դաշտն ամբողջ՝ եթէ հոս չգտնե-
ր մի ճամբայ յառաջ մղուելու. Ձգի-
տեմ որպիսի զօրաւոր ձեռքը նպաս-
տած է հոս սոյն գետի ճամբորդու-
թեանը՝ բանալով նոյն լեռանց տա-
կէն մի անցք՝ մէկ ժամու երկայ-
նութեամբ ուրիշ գետն սահելով ա-
ղաւթիւն ահաւելի գլորելանով մը
միւս կողմէն ի ծով կը վիժէ:

(2) Թէ այսպիսի հեռութեանց եւ
թէ դեռ «ուրիշ» տեղերի կտրեւոր
մասանց նկատմամբ պիտի շարունա-
կեմ գրել:

րենց անտառներով և եթէ ըս-
պառն իսպառ. Կարճկանէն ան-
տառները՝ Կեցանի տնտառները
մինչեւ երկու դար շատ դիւրին
կրնան բաւել վանայ համար,
բայց որովհետեւ այս վերջին
ծովէն ունեցած 8-9 ժամ հե-
ռաւորութեամբ և ճանապարհ-
ների չափէն դուրս անկարգու-
թեամբ փոխադրութեան շատ
մեծ դժուարութիւններ կան և
այժմ եթէ վանի մէջը «Կէքի»
մը փոխ 30-35 դահեկան կը բե-
րէ, այն ատեն Կարճկանի մէջը
հաղիւ այս գնով ձեռք տայ կամ
ոչ. Անտառային ծառերի տե-
սակները մինչեւ տասը կը հա-
շուուին որ են, թեղի, օշի, կաղ-
նի, դիւղի, սօսի, հացի, ալուչի,
ուռենի, ևն. ևն. Դոտորի ծա-
ռեր ալ թէև կը գտնուին այս
անտառներէն ոմանց մէջը, սա-
կայն նշանաւոր արտադրութիւն
մը չեն ունենար նրանք. վայրի
անտառաց տեսակներն են, Խոզ,
արջ, դայլ, աղուէս, նապառ-
տակ, այծեամ, դանազան թռ-
չուններ՝ որոց տեսակներ 15-20ի
կը հաշուին, — արագիլ, որոր,
արծիւ (ցիւ) սագ, կռուակ, կա-
ղաւ, աղաւ, աղաւնի, սոխակ,
դեղձանիկ, ձմերուկ թռչնաց տե-
սակներն, ևն. ևն.

(Շարունակելի)

Ղ. Պ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մօնթէօրի մէջ հետեւեալ
դէպքը կը կարգաւոր:

Ձատիկ օրը (կիրակի) արտա-
սովոր դէպք մը պատահեցաւ
Պուրկաղի բրիտանական դեր-
հիւպատոս Պ. Րիշարի:

Պ. Րիշար անձնական տկա-
րութիւն մը ունենալով իրիկ-
ուան ժամը Յին ծովուն եղերը
պտոյտի ելաւ:

Դեր-հիւպատոսը հաղիւ մի
քանի քայլ առած էր քաղաքին
վերջին տուններուն ծայրը և ահա
երկու Պուրկաղ պատերազմիկը
իւր ճանրան կտրեցին:

Պ. Րիշար կանկ առաւ. զին-
ուոր մօտեցան. ուրիշներն ալ ա-
նոնց հետ միացան և այնպէս դա-
տելով թէ Ձանքովեան դաւադ-
րութեան մը պետերէն մին է,
պահականց տարին զայն:

Պ. Րիշար պահականցին հա-
րիւրապետին յայտնեց թէ ինքն
ոչ պուրկաղ էր, ոչ ուսու և ոչ
ուսասէր, այլ վերթօրիա թա-
գուհոյն կառավարութեան ներ-
կայացուցիչը. սակայն հարիւրա-
պետը պատասխանեց թէ ուս-
սական լրտես մը չըլլալուն ա-
պացոյց չկայ և իւր մարդոց հը-
րամայեց որ կեդրոնական պա-
հականցը տանին զայն:

Յայնժամ դեր-հիւպատոսն բար-
կացաւ, և պահանջեց հարիւրա-
պետէն որ հիւպատոսարանն զըր-
կէ զինքն ուր իւր ո՛վ ըլլալը պի-
տի ապացուցանէ. սակայն հա-
րիւրապետը մոտիկ չըրաւ և պա-
րոն Րիշար պարտաւորեցաւ լուռ
կենալ, համոզուելով որ դաւա-
ղանի հարուածներ կրնային իջե-
ցնել իւր գլխուն: Ուստի քաղաք
տարուեցաւ, զինուոր մը առջեւ
էին, զինուոր մը ետեւէն, հրա-
ցանքին լեցուն և ութը զինուոր
ևս կը շրջապատէին զինքը:

Նեղ և մութ փողոցներէ տա-
րին անդլիական հիւպատոսը, ուր
տիգր մինչեւ ծունկերը կենէր:
Մի քանի անցողիկ դիտել
տուին զօրաց թէ անդլիական
դեր-հիւպատոսն էր այս անձը.
սակայն ասոնք իրենց սուկնով
սպառնալով հեռացուցին զա-
նոնք:

Երբ կեդրոնական պահակա-
նոցը հասան կէս ժամ ճամբոր-
դութենէ վերջը, ի սկզբան Պ.
Րիշարը չճանչնալ ձեւացուցին.
Ոստիկանութեան փոխ քովսէր
մը որ հոն կը գտնուէր, պար-
տաւորեցաւ դեր-հիւպատոսին
խիղութիւնը հաստատելու, սա-
կայն զինուորը մերժեցին զայն
արձակել, յայտարարելով թէ ի-
րենց հարիւրապետին հրամանին
պարտաւոր են հնազանդել:

Եւ սակայն փոխ քովսէրը
յաջողեցաւ համոզել զինուորնե-
րը որ իրենց բանտարկեալն զին-
ւորական քլուպը տանին, ուր
պահակ զօրաց սպայները ճաշի
նստած էին. Հոն ամեն բան վեր-
ջացաւ, փութացին Պ. Րիշարէն
ներս մտնելու, որ իւր ազա-
տութիւնը վերստանալով, բոլոր
յուզմունք դադրեցան:

Երէկ առաւօտ Պուրկաղի քա-
ղաքապետը և զինուորական հը-
րամանատարը անդլիական հիւ-
պատոսարանն երթալով ներս:

(1) Կարճկանու դաշտի հիւսիսա-
կողմը՝ Փիկանց կիսաշայ եւ Գոմն
հայ գիւղերի մէջտեղ եղող լեռանց
փոքրիկ շարք մը կը տեսնուի. Կարճ-
կանու ջրերի մի մասը դէպի այս
կողմը սահել հարկադրուած է՝ դաշ-
տի մակարդակային հակման պատ-

խնդրեցին և աղաչեցին ՊՇԻ-
շարի որ կարելի լիներ չտայ սոյն
միջադէպին որ պարզ թիւրմա-
ցութեան մը արդիւնք էր: Ա-
սոնք ինքզինքնին արգարացնե-
լու համար ըսին թէ իմացած է-
ին որ երկու յունական շողե-
նաւ զոր Կ. Պօլսոյ ռուսական
գործակալը վարձած էին, մի-
քանի օրէ ի վեր կը ջանային կա-
մաւորներ հանել ցամաքը: Այս
պատճառաւ բոլոր ծովագետքը
խիստ հսկողութիւն ի գործ դըր-
ուել սկսած է:

Եւ սակայն կը կարծուի թէ
Պ. Րիշար ներդրութեամբ գոհ
չպիտի լինի, և սոյն վայրագու-
թեան դէմ պիտի բողոքէ:

—Սօֆիայէն կը ծանուցանեն
թէ Անգլիական և Աւստրիական
հիւպատոսք մի քանի օր Սօֆ-
իայէն մեկնեց են արձակուրդի
հրամանաւ:

Կըսուի թէ ասոնք Ալէքսան-
դրը իշխանին ծնդեան տարե-
դարձի օրը Սօֆիա ներկայ չը
գտնուելու համար պարտաւորե-
ր են մեկնել:

—Պուլիարիոյ խնամակալու-
թիւնը զրոյց տարածեց թէ թէ
Անգլիոյ մէջ 20 միլիոնի փոխա-
ռութիւն մը կնքեց և դրամնե-
րն ալ ստացեր է:

Սակայն, կըսէ Մօնիթէօր, սոյն
լուրը բացարձակապէս սուտ է:

—Բուսնուքէն մարտ 27 թը-
ւով կը գրեն թէ ռուսական շո-
ղենաւը ծովագետ հանելով, Տի-
կին Սթօմանիաքով որ իւր ա-
մուսնոյն (քաղաքական փոխա-
տական) Ռուսական ընկերութեան
գործակալութիւնը պաշտօն կը վա-
րէ, շողենաւ դացեր է, և երբ
դուրս ելնել ուզեր է, Պուլիար
Ժանտարմաները արգելել են:

Գերմանական դեր-հիւպատո-
սը որուն յանձնուած է ռուսա-
կան շահուց հսկողութիւնը, սոյն
դէպքն իմանալով, միջամտեց և
Ժանտարմաներուն հրամայեց
է ճամբայ բանալու, և վերջապէս
ռուսական շողենաւը մոնելով,
Տիկին Սթօմանիաքովը թիւր ա-
ւեր և Բուսնուք տարեր է: Գեր-
մանական հիւպատոսը բողոքեց
է քաղաքապետ Պ. Մանթօֆի որ
տակաւին պաշտօնին գլուխն կը
դռնուէր: Պ. Մանթօֆ շողենա-
ւին այցելել ուզեր է սակայն նա-
ւապետը արգելել է:

—Ալէքսանդրիոյ լրագիրը կը
ծանուցանեն թէ Գաֆրայի պէ-
տրվին Շէյխ մը ըրիտմանական զին-
ւորական իշխանութեանց սպառ-
նալիք ընելով, Գաֆրայի բանա-
կակցութեան բուրգերն այցելող
հետախույզները պաշտպանելու
համար հարկ եղած միջոցները
ձեռք առեր է:

—Սթոքհոլմէն կը ծանուցա-
նեն թէ Շուէտի թագուհին որ
հիւանդ է, ու է վտանգէ զերծ
է այժմ:

—Վիեննայէն հետեւեալը կը
հաղորդեն Սթոքհոլմի ապրիլ 6
թուով:

Վիեննայէն Սուլթանին թիկնապահ
Ալի Նիզամի փաշա երկուշաբթի

օր Ֆրանսուա Ժօզէֆ կայսեր
մասնաւոր ունկնդրութեանն ար-
ժանացաւ:

Փաշային հետ կը գտնուէին
Օսմանեան դեսպան Սաաթուլլահ
փաշա և ձէվատ պէյ:

Ունկնդրութիւնը կէս ժամ
տեւեց:

Ալի Նիզամի փաշա և Սաա-
թուլլահ փաշա Վիեննայէն Սուլթանի
նուիրեալ իմթիյազի պատուանը-
շանը կայսեր մատուցանելէ վեր-
ջը մոնեմարաթ խօսակցեցան վե-
հագետին հետ որ Վիեննայէն Սուլթ-
անին որպիսութիւնը հարցուց
և խնդրեց Ալի Նիզամի փաշա-
յէն որ իւր շնորհակալութիւնը
և բարեկամութիւնը յայտնի է
Սուլթանին: Կայսրը երկու տէ-
րութեանց բարեկամական յարա-
բերութեանց վրայ գոհունակու-
թիւն յայտնեց:

Ալի Նիզամի փաշա Քալնօրի
կոմսին հետ տեսակցեցաւ:

Մեր քաղաքական ակմբոց մէջ
մեծ կարեւորութիւն կը տրուի
սոյն տեսակցութեան և նուիր-
եալ պատուանշանին:

Կայսերական հրամանաւ

Սափֆէթ փաշա՝ Հիւսէյնի կու-
տակալ և Ֆէրիդ Ահմէտ Ֆէյզի
փաշա զինուորական հրամանա-
տար անուանեցան:

—Վիեննայէն Սուլթանին Ղալաթիոյ
սեղանաւորներէն Քոսթի Բալի
էֆէնտիլի Դ. կարգի Մէճիտիէ
պատուանշան շնորհեց:

—Մեծ—Եպարքոս Բարձր.
Քեամիլ փաշա, արտաքին գոր-
ծոց նախարար Սայիտ փաշա և
Դատական գործոց նախարար
Ջէվադէթ փաշա, երէկ կայսերա-
կան պալատն երթալով, Վիեն-
նայէն Սուլթանին ներկայանալու պա-
տիւ ունեցան, և մէկ ժամու չափ
խորհրդակցելով, կարեւոր հը-
րամաններ ստացան: Յետոյ Բ.
Դուռն գաւնալով, ի խորհուրդ
գումարեցան:

—Ռուսական դեսպան Պ. տը
Նէլիտօֆ երէկ Բ. Դուռն եր-
թալով, տեսակցեցաւ Մեծ-Ե-
պարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա-
յի և արտաքին գործոց նախա-
րար Սայիտ փաշայի հետ:

Կը կարծուի թէ Պուլիարիոյ
խնդրոյն նկատմամբ Բ. Դուռն
կողմէ Ռուսիոյ կառավարութեան
եղած վերջին զեկուցմանց պա-
տասխանն եկած լինելով, Պ. տը
Նէլիտօֆ երէկ հաղորդած է զայն
Բ. Դուռն:

—Այսօր զինուորական հրա-
մանատար Ահմէտ Ջիա փաշա ե-
րէկ մայրաքաղաքէն մեկնեցաւ
յիւր պաշտօնատեղին:

—Հռոմէական հայոց պատ-
րիարք Գեր. Աղաբեան Սրբազան
որ Հռոմ գնացած էր, վաղը
Վառնայի թղթաբերով մայրաքա-
ղաքս կ'ապաստուի: Ն. Սրբազնու-
թիւնը Վիեննայէն անցած միջո-
ցին, Աւստրիոյ կայսեր ներկայա-
նալու պատիւ ունեցեր, և Վիեն-
նայի օսմ. դեսպան Սաաթուլլահ
փաշայի կողմէ ի ճաշ հրաւիրուեց:

է, որուն ներկայ դռնուեր են
նաեւ Աւստրիոյ Արտաքին գործոց
նախարարն, Վիեննայի եպիսկո-
պոսապետն և այլ ազնուականք:

—Այս առաւօտ ժամը 12ի
միջոցները Օղճուլար-Պաշի տան
մը ծինելոյդէն հրդեհ ծագե-
լով հասած անմիջական օգնու-
թեանց շնորհիւ առաջին առ-
նուեր է:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ	
ՕՍՄ. ՔՕՆԱՍՈՒԻՏԷ	
Երէկ երեկոյ գոց.....	15 4
Այս առաւօտ լաց... ք. Կ.	15 7
ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻՑԷ	
Այս առաւօտ..... ք. Կ.	39 20

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄԻ	
Թրամուէյ..... քր.	290 —
Բուսնուքի երկաթուղի... »	32 75

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ	
Օսմանեան ոսկի.... ցր.	100 —
20 Փրանքոց..... »	88 10
Անգլիական ոսկի.... »	111 17
Բօլ իմպէրիալ..... »	90 30
Քրիմից..... »	51 20
Բուսնուքի թղթաբարձ »	10 9
» արծաթ..... »	76

Ֆիորին..... »	—
Մէճիտ արծ (տարբ.) »	107 20
Վեյնոց..... »	102 20
Հինգոց..... »	102 20
Մէթալիք..... »	98 10
Քաւորդ..... »	106 30
Մանր մէճիտ..... »	104 10
Թաւիլիյէ..... »	18 20

ՀԵՌԱԳԻՐ

Լոնտոն 11 ապրիլ
Բարնէյիանց և աղատականաց
կողմէ կազմաւորեալ մեծ ցոյցը
այսօր Հայտ-Բարքի մէջ տեղի ու-
նեցաւ: Բաղում ատենաբանու-
թիւնը եղան որոց ներկայ էր
խուռն բաղնութիւն մը: սակայն
ո և է անկարգութիւն մը չպա-
տահեցաւ:

Բեղքապուրի 12 ապրիլ
Ռուսիոյ կառավարութիւնը
Պուլիարիոյ նկատմամբ իւր բըռ-
նած սպառնական գիրքին մէջ
կը յարատեւէ:

Պոմպիյ 11 ապրիլ
Ղալայի ցեղն՝ Աֆղանաց յաղ-
թելով՝ գրաւեց Ղաշնէ և այս-
պէս Գապուլէն Գանտահար տա-
նող ուղին կտրեց:

(Աֆղանիստանի խնդիրը եր-
թալով տաղնապալից կերպարանք
մը կ'ստանայ: Ղալայի ցեղին
պետն է Էյուպ խան, Ռուսիոյ
պաշտպանեալն. ուստի կը կար-
ծուի թէ այս ապստամբութիւնն
Ռուսիոյ կողմէ դըժուրած է, և
թէ շատ չանցած վէճը Ռուսիոյ
և Անգլիոյ միջեւ պիտի տեղա-
փոխուի:)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տեղեկութիւն կուտան մեզ
թէ Ռուսիան. խորհրդոյ կողմէ

վարժապետական դասուն տըր-
ուած վիպադրոց մասին լրա-
գրական ինչ ինչ հրատարակու-
թիւնք Ռուսիան. խորհրդոյ և
Կրթական տեսչութեան շիղե-
րուն դպեր են: Ըստ որում Կըր-
թական տեսչութիւնը տրուած
վիպադրները քննադատող մի-
քանի դասաւորներն պաշտօ-
նանկ ըրեր է:

Եթէ Կրթական տեսչութեան
սոյն որոշումը ստոյգ է, Ռուսիան.
խորհուրդը իւր այս ընթացքով
հաւատարմութեան ատենն մը
բացած կը համարուի խղիւղու-
համար արդար դասաւորներու
ձայնը որ բողոք մ'է իրենց նը-
կատմամբ տեղի ունեցած անի-
րաւութեան մը դէմ:

Այսպիսի տնօրէնութիւն մը
զարմանալի չպիտի երեւի ընթեր-
ցողաց երբ տեղեկանան որ ընդ-
հանուր ազգին Կրթական գործն
վարելու կոչուող խորհրդոյն ա-
տենապետը Թոքաթլեան Գաս-
պար էֆէնտիի նման ամենակա-
րող և բաղմահմուտ մի անձ է:

Այս մասին առանձինն պիտի
պիտի խօսինք յառաջիկային:

Ս. Զատիկի տօնին առթիւ
Ազգ. Պատրիարքարանի պաշտօ-
նէից մէկ մէկ ամսական բաշխը-
ւեցաւ երէկ, առանց տեղէ մը
փոխառութիւն ընելու:

Ստամբուլի Մարիամ անուն կին
մը որ Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ պա-
տասխանալ Վիրթին անուն աղջկան
մը պոռնկանոց տարուելուն հեղի-
նակն է, ողբաբեկ մը տալով Բ.
Դուռն կրօնական դիւանի գործոց
վերատեսչութեան, Մահմուտականու-
թիւնն ընդունելու փափաք յայտնե-
ր է: Սոյն խնդիրը Բ. Դուռն կողմէ
Ազգ. Դատարարքարան հաղորդուեց
է երէկ:

ՊԱՇՏՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Ազգ. Տնտեսական Խորհրդոյ

Ազգային Տնտեսական Խոր-
հուրդը տեղեկանալով որ զանա-
զան հաստատութեանց ինպատո-
տմաններ կը գտնուին ի շըր-
ջաբերութեան՝ արժան համարեց
ներկայ պաշտօնական ծանուց-
մամբ խնդրել Պատուարժան Թա-
ղական Խորհուրդներէն և Արդոյ
ազգայիններէն որ, երբ տեսնեն
այնպիսի տոմսակներ շրջաբերու-
թեան հանուած, որ Տնտեսական
Խորհրդոյ կողմէ դրոշմուած չեն
և կանոնական ստացադրի հան-
դամանքներ չեն կրեր, հաճին
կեղծ նկատել զանոնք, և անմի-
ջապէս ծանուցանել Տնտեսական
Խորհրդոյ՝ նպատաւորելի նշա-
նակեալ հաստատութեան և շըր-
ջաբերողաց անուանքը:

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Մ. Յ. ՄԵԼԻԻԲԵԱՆ

[illegible]

-վերդյոյնդ ատշաւորս՝ զվիսմանս՝ զ' ճշմ. վտառ. քն
հրեանդդորոյ մեւսմով մա 'տրտիկմովս' 'հ.գ.դ.դ.դ. մի

• ၂၆၇၂

«Երբտէ՛ն ձեմսկորտ ղշխմանսն թէ՛ր . . . Դէքմգրգջ րաբոյն՝
 ձեռն մկբոնտիտ թէ՛ք՝ քթլ իսնդիկմաւաւտ խոնգի յքէն
 ոգ ղեմտիտու . իտաւ իղիտումաւտմէ ճքր նոմն-նում . Ի
 իդոտումաւտաւ թր քմեյեւաւ դոգքթլ-րաւտիտէնմաւնէ քրեմի
 դոգքթլ-իսնսք . րաւաւտ թիօթի տղ ւ ւգլն մք բոտիդ
 դոգքթլ-րաւգնտ իքքմք մա րաւնսկր ղշնքքմք ղշխրմէն
 թիգադեռ մրաւտ իդրամն նոտամքիտաւտ ղ մք բոտդրան
 -նէ ձեքթմն-նոտուռն քոտիմէ՛ր , « խոմն քոնոտաւտաւ թր
 իտեդոտ մա ք դոտիտաւտ , րաւգլմաւտաւտ մքդոգք-րաւտաւտ
 մէնտի ղքոտր մկ ք աւտամաւտաւտ աշկր» քթլ ղեմտրմէ
 -դոտր նրանկորտ, ր ղքոգքթլ-րաւգի ղ թրաւաւտաւտ մկ
 նգդիմի մեմսմմ . մեմսմաւտ րաւգդեմսմմմ իքմմրում
 -մէ իտ ղեմդիմ աւտքքոտաւտ ղշխրաւտաւտ մկ ղ իւադաւտ
 թիւգջ ոգրմքլ-րաւաւտաւտաւտ քոտգջդոտաւտ մոմն մաւմի
 ոգմսն ղշխրաւտ ոգքոտաւտ քոտդ ոմաւտն քթլ ղշխմսմմ
 մեքդոտաւտ՝ ղ իտմի ղշխմսմաւտ մքր րաւտիդ մեմսմի

• ზღვი მყნამაღ? მხ ზამყო.

[illegible]

— 38 —

— 310 —

—Դատաւորք հաւաքուած են, պատասխանեց
... զճիշն տրուած է... այժմ պէտք է պատ-
ժել...

—Ո՞վ, բռաւ այդ:

— $\bar{U}_m m' \delta$:

—Բայց ո՞վ պիտի պատժէ :

—6' u :

Մարգիդին դէմքը այլալաժ էր։ Իր յօնքերն իրարու մօտեցած էին և հաստատ կամք մը կը փայլէր իր ճակտին վրայ, դէպ առաջ քայլ մ'առաւ։ Քօրտիէ ևս հետեւեցաւ սոյն շարժման, և երկուքն ալ, թեւերն խաչաձեւ բռնելով, սկսան լուսթեամբ գլխով զժիկու նոր և խորին ուշադրութեամբ մը։ Գիշերն աւելի մթին և ստուերախիտ էր, աշտանակն աղօտ լոյս մը կարձակէր և աւ չէր լուսաւորեր այդ երկու մարդոց դէմքը։ Կարծես թէ այդ աղօտացեալ լուսոյն առջեւ դերեղմանէն դեռ նոր ելած երկու գիւղացիներ էին Դալիահար, խորշովեալ և ծամածուռ շրթամբք, ահարկու ճակատով, կրնային երկխաղ ազդել ոչ թէ ժիկուի ալ անկէ նուազ խռովեալ անձերու իով։ Դժբաղդն չկրցաւ համբերել ընդ երկար և ի ծունր եկաւ ձեռքերն միացուցած։

—Շնորհ, յարեց ահաբեկիտալ ձայնիւ մը, շը-
նո՛րհ... :

Երկու մարդիկ քալլ մ'առին և Աստուած մի-
այն գիտէ թէ ինչ պիտի ըլլար եթէ գուռը չը
բացուէր. և երբորդ օտարական մը ներս կը մտնու-

— 311 —

Նէր: Ժիկու ինքզինքն ազատած կարծեց. լայց
հաղիւ թէ այելն յառեց նոր ներս մոնողին վրա/
և ահա միյորեալ ճիչ մը արձակեց և յետս ընկը-
կեցաւ մինչև վառարանն հարցնելով ինքնին թէ
արդեօք նոր ցնորքի մը խաղալիկ կը լինէր: Ներս
մոնողը տօգթէօր Բայն էր...

—Ի՞նչ կայ, հարցուց սոյն վերջինը:

—Նոյն լինքն, նոյն լինքն, յարեց ժիկու մոռ-
նալով ամեն խոհեմութիւն և ի ծուներ իջնելով յո-
տրս Տօքթօրին:

Սակայն Ֆրանսիլ մէկ նշանէն, երկու ծերունիք յարակից սենեակ մը քաշուեցան, և Տօթէօրն ժիկուի կողմը դառնալով, առաջին անգամ լինելով նմարեց նորա աթգունութիւնը և սոսկումս։

—Ո՞վ էք, ըստե նմա կարծառօտ ձայնիւ մը :

—Ո՞վ կըլլամ, պատասխանեց ժիկու ինքիւրմէն երած :

—Արդէն տեսած եմ զձեզ :

$$-U_{,j}n^j.$$

—Գործարանին մէջ, կարծեմ.

—Այդ իսկ... չնորհ, մի մատնէք գիւ...:

—Եւ ի՞նչու պիտի մատնեմ զձեզ :

—በረከቱ ያገኘው ገቢ ገንዘብ፡

—Ի՞նչ յիշատակներ կուզես դարձուցանել :

—ክፍል ፫ ከፍ ሕግ፡

—U. J. n' :

—Այո՛ւ. երեկոյ մը, Թիբսըրաճաւորի փողոցը,
եւ հի ձեզ զարնողը:

[illegible][illegible]

Իսկոյն և նշագծի արտոմատումը դիտարկելով
-ման . ձևով ժամանակակից գրքագրական մեթոդով (I)

«Բ Զ վիճակ վարժարդ վարձարդուն մի զնվարտարդ
 արդարունարդուն մի մի « զնվարտարդուն մի
 վարժարդուն մի « զնվարտարդուն մի (1) զնվարտարդուն մի
 զնվարտարդուն մի « զնվարտարդուն մի « զնվարտարդուն մի
 մարտարդուն մի « զնվարտարդուն մի « զնվարտարդուն մի

[illegible]

— 312 —

—*ἦν* ἔτι :

—Ո՛հ, կը զղձամ... այդ ոճիւրն ուղղոյն կենացս
պատիժն պիտի լինի... մի մատնէ՛ր դիւ... :

Տօգթէօրը ծալրայեղ յուզում մը կրած էր ի լուր այդ յայտնութեան... իշխանական ձևով մը փխկուի ձեռքէն բռնեց և անոր նայեցաւ:

— Խօսել՝ ուրեմն, ըստ նմա թրթռուն ձայնիւ
մը, խօսէ՛... վառ գործ մը գործեցելը, նողկալի
ոճիւր մը, բայց գու զիս չէիր ճանչնար, չէիր ու-
ղեր ինձ վնասել... մէկը միեց զքեզ այդ ոճիւն ի
գործ դնելու :

—Ճշմարիտ է :

—1124.

—Մարդ մը որ ղձեղ կը մատենէ արժմ:

—¹⁰ Կէ կը կոչուի:

—Քրուպպի'յ :

Ֆրանք սարսուռաց :

—Ահ, պէտք էր որ տարախուսէի, ըսաւ վայրկեան մը լուսթեմէն զինի. այդ թշուառականը հասկցաւ ի դորձ զնեղիք վրէժխնդրութիւնս, և իւր անձնապահութեան վրայ տարած խնամքն այս ոճրին շարժառիթն եղաւ... Բայց համբերութիւն... քիչ ժամանակէն այդ մարդը ձեռացս մէջ պիտի յանձնուի:

Պահ մը լռեց, ծնօտն սեղմեց ձեռքերովն և իր
հանդարտ ականարին յառեւելով ժխկուկ վրայ որ կ'ըս-
պասէր.

—Մտիկ ըրէ՛, ըսաւ նմա ուժղնութեամբ, այդ

— 309 —

—Սպաննեցին զայն... քեզի կըսեմ... հո՛ւ...
և մարդասպանն...:

Ժիկու իր երակաց մէջ մահացու սարսուռի մը շըջան ընկել զգաց․ քրտանց խոշոր կայլակներ հոսեցան ճակատին ի վար, և ուզեց ետին դառնալ, Բայդ այդ պահուն խոխ միւս յիմարը — ՄօրջանԺի մարդիւն — դէպ յառաջ եկած էր և թեւէն ուժգնութեամբ բռնեոյ՛մ։

— Դու ես. ըստև նմա չոր և թրթռուն ձայնիւ մը, կը ճանչնամ զբեղ... զո՛ւ ես մարդասպանն ... և զորժած ոճիրներուդ փոխարէնը պիտի ընդունիս :

Ժիկու իր վերջին ժամուն հասած լինելը կը դար, և ամբողջ արևունը սիրտն գիմեց, Բնաւ երբէք նմանօրինակ կացութեան մը մէջ չէր գըտնուած և ի զուր կը ջանար մարտնչիլ այն արհաւրաց և սոսկմանց գէժ որք զինքը խեղայեղ ընելու աստիճան կը նեղէին: Ի զուր ականջներն երկու ձեռացը մէջ կը սեղմէր: Միշտ կը լսէր ոճրին և մարդասպանին վրայ խօսող երկու արհաւրալից ձայներն, ի զուր դոցած էր աչերն. միշտ կը տեսնէր այն սպառնական ականարկներն որք կը չըջապատէին զինքը հրեղէն յրժանակի մը նման:

Յանկարծ Մօրհանժի մարդիկն ծիծաղ մը ար-
ձակեց և ժաք ետլն դարձաւ սարսուռայով:

— Ո՞վ էք, հարցուց նմա վայրկեան մը մէկ կողմ
վաներով իր միակ գաղափարն :

Մարդիկը ուսերը վեր ղնցեց :